

Szerkesztési iroda:

Kassa, Jakatos-utca 5. sz. a.
 hová a lap szellemi részét
 illető közlemények kü-
 lendők.

Kéziratok vissza nem
 adanak.

Csak bérmentes leveleket
 fogadunk el.

Senmit sem közlünk, ha
 nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A VIDÉKI SZINÉSZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, főutca 57. sz. a.
 hová az előfizetési díjak
 küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva, vagy
 vidékre postán küldve:

Egész évre... 6 frt — kr.
 Fél évre... 3 frt — kr.
 Negyed évre... 1 frt 50 kr.
 Két óra... 1 frt — kr.

Előfizetések bármely nap-
 tól elfogadhatók.

Hirdetések jutányos áron
 felvétetnek.

Csepreghy Ferencz

született 1842, megh. 1880. febr. 6-án.

Mult szombaton a késő éjjeli órákban, lapunk
 kinyomása után értesültünk Csepreghy Ferencz,
 irodalmunk egyik kiváló büszkeségének elhunytáról.

Megdöbbenve, mély megilletődéssel vettük
 tudomásul halála híreit. Roppant hezagot támasztott
 az ő halála színiródmunk mezején, mert egyedül
 ő volt az, ki Tóth Ede elhunya után e tisztán
 magyar műfaji sikerrel művelte. Vidéki színész-
 tünk is érzi e nagy veszteség súlyát. Csepreghy
 művei folyvást a repertoírunk állottak; sok deficit-
 ben uszó szintársulatot rántottak ki a hárból,
 mert a közönség, mindig nagy számmal vett részt
 a „Sárga csikó” vagy a „Piros bugyelláris” elő-
 adásban, örömet megnézte kétszer-háromszor is,
 szóval az ő művei az ugynevezett „cassa.darabok”
 voltak. Ep azért, a jeles színműró iránti kegyele-
 tünk adóját véljük leróni, midőn eredménydús
 működéséről mi is megemlékezünk. Az akór rabolta
 el tőlünk, mely Tóth Edét vitte korai sírba. Munk-
 kás, tevékeny ember volt, ha mérsékelti tudta
 volna lázas munkaszomját, tovább élhetett volna,
 de ő, a mióta fölismerve hivatását, a gyalut félre
 dobta, s lelke egész hevével az irodalomnak élt.

Csepreghynek kétszeres fáradságába került
 kitűzött céljának megfelelni, mert az ép lélek
 roskadt testebe volt zárva. Ily állapotban írta meg
 első eredeti népszínművét a „Sárga csikó”-t. E mű
 teremté meg jövőjét, ezzel avatott az elsőrendű
 népszínműrók sorába. A „Piros bugyelláris”-t
 1878 nyarán írta. Nagy kedvvel dolgozott rajta,
 mert a közel álló barátai, kikkel a tárgyat közölte,
 egyformán dicsérték és gratuláltak neki. Ha valamit
 írni készült, egészen beleélte magát, ez lett gon-
 dolatvilágának otthona, és ismerősöket szívesen be-
 vezetett oda magához. Elénken és jól magába
 fogva tudta elmondani, hogy mit akar írni. Nem-
 csak tisztán megalkotta maga előtt egész az apró
 részletekig, hanem a legteljesebb mértékben birt
 azzal a képességgel is, hogy mások előtt szintén
 világossá tehesse terveit, ha épen akarta.

Különbözik nem sokáig hordta magával gon-
 dolatait. Igyekezett mieelőbb megtestesíteni, aztán
 gyorsan dolgozott, mintha csak másolt volna.
 Gyakran csak néhány nap mult el az elbeszélés
 után, s már egy esomó kézirat is megmutatott.
 Jól tette, hogy sietett. Nem volt sok ideje.

Asztalos volt 1872-ig; már önálló üzlettel
 is birt, mikor egészségi állapota miatt föl kellett
 hagynia az iparüzessel. Eleinte, mikor irogatni
 kezdett, bizonyos kuriózitással emlegették a lapok,
 hogy van a fővárosban egy fiatal asztalos, a ki
 elég türethet verseket tud írni a gyalu-padon. Mu-
 tatványul egy párt közölték is. Körülbelül 12—13 év
 előtt történt ez. A költeményekből egészséges hang,
 hamisítatlan kedély és szívbéli mélység nyilatkozott.

A katolikus legény egyletben több köl-
 teményét felolvasta, s onnan jött az első is napvilágra
 1861-ben. Később Rakosi Jenő a „Pesti Napló”
 hasábján szerzett helyet műveinek, majd meg az
 általa szerkesztett „Reform” tárczájában adott tőle
 költeményeket és egy jó humorral, kitünő részle-
 tekkel írt regényt, „Az utolsó esztendő” cím
 alatt. Ekkor már Csepreghynek jó írói neve volt.

Első színpadi kísérlete 1871-ben történt a
 nemzeti színházban a „Magyar fiúk Bécs-
 ben” című énekes színművével, mely azonban
 nem aratott sikert, de a szerző tehetségének szé-
 les körökben elismerést szerzett. Ezt követte két
 kisebb vigjátéka: „A kitünő vendég” és „Az
 utolsó német Pesten”. Szintén a feltörő te-
 hetség forrongásai, de még nem tisztult forrásból.

Közben az akadémiai pályázatokon is meg-
 jelent. Itt a „Vizözön” című bibliai tárgyú boh-
 zózat és a „Saul” című dráma által fivott ki
 figyelmet. A „Vizözön”-t később némi átdolgozó-
 sokkal a népszínház első látványossága gyanánt
 mutatták be, s benne nyilatkozó ép kedély és köl-
 tészet vonzó darabbá tették.

A népszínház által kínákozó alkalmat Csep-
 reghy csakhamar nagy hévvel és tehetségének
 folytonosan növekvő erejével ragadta meg. Első
 népszínműve itt a „Két menyegző” volt, melyet
 Jókai hasonló című elbeszélése után írt. Sikere
 középszerű maradt. A tárgyat nem is elég jól vá-
 lasztotta. Majd Molière bohózatát a „Botcsinálta
 doktort” fordította le. Nemsokára Jules Verne re-
 gényéből írt látványos színműveket „Utazás a
 föld körül”, „Utazás a holdba”. Már az
 eddigi siker, a jelenetelés biztossága ajánlatossá
 tette, hogy Csepreghy ne csak az idegen színházak-
 ból elhozott díszleteket piperézze, hanem saját
 maga válaszon tárgyat látványosságra. És „St ro-
 g off utazása” olyan mű lett, mely tulzarnyalta
 az eddigi látványosságokat mind leleményességben,
 mind érdekeségben. Az 1877-ik év nyarán foly-
 tonosan telt ház előtt adták, aztán külföldi színpado-
 kon tett körutat, s a következő nyáron ismét vonzó
 darabja lett a népszínháznak. Az után következő
 „Kolumbus utazása” szintén számos
 zajos estét biztosított a népszínháznak. Mindkettő
 jóval értékesebb, mind az ugynevezett látványossá-
 gok szoktak lenni.

Közben átdolgozott egy német látványossá-
 got, a „Szép Meluzinát”, melynek sentimentá-
 lizmusát a mi publikumunknak nem lehetett volna
 föltűlni. Átdolgozta prólogot és epilogot írt a régi
 „Lumpa ezüst”-hoz. Lefordította az „Egy katona
 történeté”-t. Mindezekben Csepreghynek tevékeny-
 ségre vágyó lelke talált elfoglaltatást.

Igazi tehetségének legteljeseb mértékét a
 „Sárga csikó” és „Piros bugyelláris”
 népszínművekben találjuk meg. E két műve hosszú
 életű s bármikor lesz szó népszínműri irodalmunk-
 ról, Csepreghy részére mindig rangot tart meg az
 első közt. Szigligeti, Szigeti, Tóth Ede, Csepreghy
 vívtak ki itt magoknak kisebbitetlen tekintélyt.

Csepreghy ereje sokféle irányból és elemek-
 ből egyesült. A közvetlenség, melyből a nép életét
 és emberét festette, az eredeti erőnek mindig rögtön
 rendelkezésére álló jelensége neki. A mese alkot-
 tása, szövése, bonyolítása, nemcsak a leleményes
 főt, hanem a gyors és ügyes kezét is együtt mu-
 tatja föl ő nála. Jobban alkotott mesét nem sokat
 találunk eredeti színműveink közt, mint Csepreghy
 népszínműveiben. Biztosabb kézzel szőtt és bonyo-
 litott, mint Tóth Ede. Nem fogyott ki a mellékesh
 részek számára sem. Mulatságos alak, vidor ötlet
 jutott mindenfelé. Műveinek ornamentikus része-
 csaknem pazar. Az epizódokhoz sem tudott fűke-
 lenni s ezeket is ellátta mindennel, a mire kedé-
 lye ragadta és csakis itt tévesztette el olykor a
 színpad lealkudhatatlan mértékét. Pedig úgy szóla
 nyomról-nyomra léctől-léctig ismerte a színpadot,
 mint azt bravourral intézett jelenetelzése bizonyít-
 ják. A humor, a gyöngédség, mely igazi költszet
 nélkül nem tud jelentkezni, a kellemességnek any-
 nyi váltakozó idoma: egymást üzik és váltják föl,
 s hamar feledtetik velünk, ha tulzának is voltunk
 tanúi. Az előforduló népdalok közül legtöbb az ő
 dala, egyszerű, kedves dalok egy költői kedélyből
 fakadt meleg sugarak.

Csepreghy a legutolsó időkben már csak
 keveset dolgozott. Sorvasztó betegsége miatt szám-
 őznie kellett magát az íróasztaltól. Csak rövidebb váz-
 latokat készített, hosszabb ideig megfeszített gon-
 dolatmenetet kívánó munkát már nem végezhetett.

A „Piros bugyelláris” első előadását (1878.
 novemberében) már nem lehetett megvárnia. A kel-

lemetlen őszi napok elől elmenekült Olaszországba.
 Ott megkönnyebbült, s látszólag jobban tért vissza a
 mult év tavaszán. Még Olaszországban foglalkozott
 egy új népszínmű eszméjével, meg is írt belőle
 egy felvonást. A nyáron azonban alig irt hozzá
 még valamit. — A pusztító betegség már emész-
 tette szellemét is. A darab címe: „A szép asszony
 kocsisa”, s a szabadságharc utáni időkben játszik.
 A cím egy menekültre vonatkozik.

Tevékenységtől sokat remélhettünk, a halál
 azonban elragadta tőlünk 38 éves korában. Távol
 hazájától Porosz-Sziléziába, Görbersdorfba, a ve-
 szélyes mellbetegség utolsó állomásán hunyta be
 szeméit örök nyugalomra.

Temetése f. hó 9-én ment végbe. A holttest,
 a kerepesi úti temetőben levő hallottas házban
 volt elhelyezve, mert a hatóság nem engedte meg,
 hogy a háznál állítsák föl a ravatalt. A küldött
 koszorú a ravatalt a szó teljes értelmében elföldték.

A beszentelés után a sírhoz vonult a menet-
 A halottas kocsit mellett kétfélföl a kath. legény-
 egyeslet tagjai vitték a fáklya-gyertyákat; elől
 ugyanezen egyeslet gyászlobogóját vitték, utána
 derék funeraror, Vasváry Kovács vitte a keresztet,
 A sírnál a népszínház énekkara énekelt a „Mért
 oly boros, oly néma e sereg?” kezdetű megható
 gyászdalt. Az ének végeztével Lukács Sándor bu-
 szuzott el a halottól nehány, az érdeműs iróhoz
 képest nagyon is egyszerű szóval, de meghatóttan.
 A bucsuzató után lebocsátották a halottat a sírba.
 Rakósy és az elhunyt neje dobták rá az első gö-
 röngyöt.

Leleke fölszállt a végtelen ürbe, porai a föld
 birtokába mennek át, de fenségese szelleme köztünk
 maradt műveiben, mely örök kincsét fogja képezni
 a magyarnak. Legyen könnyű a föld pora a sokat
 szenvedett jeles írónak!

A szavaló-művészet.

Gazdag nemzet az, mely jó énekesekkel bir,
 mert ide sok pénz kell, boldog nemzet az, mely
 jó szavaló-művészeit megérti, mert ide sok szel-
 lem kell.

Mily fontos a szavaló-művészet, bizonyítják a
 francia nevelő-intézetek, hol 8 éves fiúk és leány-
 kák szavalnak vizsgákon és névünnepeken oly
 színészi képességgel, mintha színpadon nőttek
 volna fel. Meg van nálók a hangsylu, a taglejtés,
 az arczjáték és mi legfőbb: az érzelem.

Honnan örökölték? Mesterektől. Néha a
 mesterek magok a szülők. Ilyen a művész-nemzet.

A magyar fajban szintén megvan a színi
 képesség, de olyan mint a természet vad virága,
 maga magától nő, senki sem öntözi, nem nyesi,
 nem ápolja, úgy fonyad vagy virágzik, mint jön
 a verőfény vagy a záporosó.

Emlittem már a szavaló-művészet föbb té-
 nyezőit, t. i. a színi képezdét, önképezést, a termé-
 szetes hangsulyozást, hátra van még: a kritika és
 a szerzőnek tartott próbák.

A színbirálatot soha sem szabad mellőzni,
 néha még a hibás megjegyzés is használ, mert
 oly valamire fordítja a művész figyelmét, mit
 eddig észre nem vett. A sűrű tömjén többet árt
 mint a gáncs. Ez egyrésztől sarkal, másrésztől
 öntudatra ébreszt.

Hatalmas befolyással van a művészet jövőjére
 a kormány is.

A kormánytól függ a színigazgatói engedély,
 az igazgatótól pedig az eredeti játérend.

Valahányszor a kormány kellő szakképzett-
 séggel nem bír igazgatónak ad engedélyt, mind-
 annyiszor kioltja az oltáron égő Vestatúzet, és a
 művészek keblében lobogó lángot is, az ihlettel
 együtt.

Azért a fennemlített tényezőknek össze kell működniök, mert a siker mindegyik kezében van; a képezési tanár tanít, a kritikus javít, a szerző ihlet, míg a hazai genius meggyőződést teremt.

Mindez, a mit eddig mondtam, a művészetnek életfeltétele, ép azért becsátottam előre a subventiót, mert ezáltal hetenkint a lelkiismeretes igazgató 2—3 napi pihenő időt adhat kifáradt tagjainak. És itt van eseménye a reformoknak.

Sem a pénz, sem a szellem nem elég külön. A szellem esodát tesz, a pénz terjeszti a csodákat. De lehet-e terjeszteni hitet üres termekben? Hétfő, kedd, szerda, csütörtök, rendszeren olyanok, hol a színész hiába játszik, nem hódít, mert nincs kit. Melpomene hiába fordítja égre kulesot kezeit, ég helyett üres karzatot lát, a szel befutóval a háztető kupoláin és elzengi Csokonaival: „Földiekkel játszó égi tünemény”.

De vannak a színügynek külső emeltyűi is: ilyen a tágas helyiség, 4—5 emeletű páholyok, jó szellőztetés, társalgó terem és jó fűtő-rendszer. Míg e kellékek nincsenek meg, minden virágzás ideiglenes, mit az idő első szeszélye eltörp.

Sok hibát követünk el, uraim, ideje, hogy okuljunk. A nemzeti elszegényedés, nagy csapás, de van ennél nagyobb, a nemzeti szellem pangása. Erős meggyőződésem az, mindaddig, míg a vidéki színigazgatók a hazai műszat védszárnyaik alá nem veszik, nincs haladás, nincs szavaló-művészet, nincs csak vándor-eszillagunk.

A művészetet hódítani kell, nem eltemetni a régi diósőseket. Kisfaludy patriarhális alakjai már elmosódtak; a valódi fön-mesek, tiszteleire méltó matrónák, egyeneslelkű táblalabirák, uradalmi tisztiek, mind eltűntek a nélkül, hogy neves sarkakkal néha-néha találkoznánk. Szentpéteri egy világot vitt el magával és ez a magyar világ volt.

Mentsük meg, a mit lehet. Sokat írtam ez ügyről már évek előtt, visszhangra nem talált vagy hamis visszhangra. Minden megye gondoskodik színügyéről, ide nem kell főispáni, alispáni partfogás, csak egy megyei központi bizottság és élnök, kik társadalmi uton állandó színházi pénzalapot teremtenek.

Ha egy pár lelkes megye felkarolja az ügyet, versenyt teremt és verseny nézetem szerint a jövő diadala, mert megmutatja világosan: hol volt a hiba.

Ne engedjük, hogy jövőre a Dézsiek, Rónaiak, Gyöngyösiek, Jánosiak, Molnárok vándorboltal kezeikben bujdossanak Magyarországon szörös vidékein. Hiador.

Az igazság érdekében.

Öszintén megvallva, nem a legörömbestebben foglakozunk az alábbi botrányos ügygyel, mely fölhaborodást szült a közönség körében, s nagyban megingatta a színészetet a nélkül is gyöngye lábán álló hitelét. De mivel a vidéki színészet rendezésének kivételét hasonló esetek rendkívül megnehezítik, következőleg nem szabad, nem lehet az igaz-

ság és színészetünk érdekében ezt elhallgatnunk. Nem szabad különösen lapunknak, mely nem egyesek hanem az összes vidéki színész et érdekeit képviseli. Igazságszeretettünk-ből kifolyó kötelességérzet parancsolja ez ügyet a maga valóságában feltüntetni, hogy lássa és meggyőződhessék, nemcsak a központi igazgató-tanács, hanem a kormány is, minő visszaélések történnék oly igazgatónál, kinek a concessiót megadják a nélkül, hogy megvizsgálják: ha vajjon az engedélyért folyamodó képes-e annyi garantíat nyújtani leendő tagjainak, mik-p azok ne kényszerítettessenek tapintatlan, 20—24 személyből álló testület vezetésére teljesen képtelen egyen által, télviz idején a szélroza irányában elszelyedni azon célból, hogy megkereshessék maguknak és az éhséggel küzdő családjuknak a betevő falatot.

Arra emlékezhetnek t. olvasóink, hogy lapunk ez évi első számában felszólaltunk Kétszery József színigazgató érdekében, ki Lőcséről nem bírta a tartós jövedelmétlenül folytán társulatát Rozsnyóra atszállítani. Segélyt kértünk részére, a melyet a színészegyesület központi igazgató-tanács meg is adott. Kétszery a kapott segélyt és a rozsnói zsiros jövedelmek után, másnéven beszélt tagjaival. A „Rozsnói Híradó“ ezt írja a skandalum kezdetéről: — Gerőfyár távoztával beüttök a menydörgős menyök Kétszery színtársulatába; a keddi előadásra kifizűtt: „Viola, az alföldi haramiát“ eltofta valamelyik esendbiztos ugrálszák, mert biz az már dacára a fennálló bérlételnek nem került színre. A társulat tagjai a helybeli járásbírósg előtt emeltek panaszt Kétszery ellen, a ki közvetlen a zsiros előadások befejeztével jelentette ki nekik fizetés-képtelenségét. A panasz bejelentése után azonban — mint értesültünk — kiegészíték a tagok az igazgatóval, még pedig gyönyörűségeen, olyanképen t. i. hogy dacára egyfűttes gyengeségüknek két részre oszlanak, s a kisebb rész is Kétszery firmája alatt külön-külön járják be a Rozsnói színikerület városait. Szegény városok, nektek ugyan nagy darab időre elfog menni a kedvetek a színházba járástól. De még városunk is, mely a budapesti művészpár időzése alatt megmutatta azt, hogy dacára a nyomasztó anyagi viszonyoknak, eljár a színházba, ha jó előadásokat láthat, bizony elveszti bizalmát az ilyen színikerületi igazgató iránt, a ki hiányos társulattal jön ide, a bérlétel le nem játsza, s tagjai közt skandalumot provokál akkor, a midőn a művészpár itt időzése alatt volt jövedelme, sőt mint értesültünk Gerőfyén asszony jutalomjátéka jövedelmének felét neki ajándékozta s ezenkívül épen mostanában a központi igazgató-tanácsól egy számbavehető összes segélyt is kapott, tehát a legnagyobb szorultság nem vezethette e lépésében.

A társulat néhány tagjától ennél még szűrből tartalmu leveleket is vettünk, melyek híven festik az ott uralkodó rendelleneségeket, mindannyian az igazgatót és az ő jobb kezét (?) a művezetőt vádolják a történetekért.

E nyilatkozatok után felkértük Kétszery urat, hogy igazolja magát, mert nem akarunk elhamarkodva itélni, valamint azt sem szeretnők: ha valaki

egyoldalúsággal vádolna. Kétszery ur azonban, két heti várakozásunk után sem tartotta érdemesnek a hofi mibenlétét velünk tudatni, miután híhetőleg bübősnek érezte magát. Mi megtettük a magunkét, vártunk, de már tovább nem lehetett ez ügyet halasztani, mivel 8 tagját hátrahagyta Rozsnyón, kik Dobsinára rándultak szerenesét próbálni. Hogy minő helyzetben tengődtek és tengődnek ezek, közöljük a hozzánk intézett leveleikből a következőket bővebb felvilágosításul:

I. A tagok jobbadán az igazgatót vádolják, mint ki már nem bír tehetséggel a mai kor szellemében vezetni egy társulatot, s tehetetlensége, a dolgok nyugodtan vérese és boszantó semmittevése által az egész társulatot az inség karjaiba dobjá. Az igazgató a jövedelmétlenség hozza fel, pedig Gerőfyén folyton zsufoft ház előt lépett fel. Hogy hova lett a pénz, azt senki sem tudja.

Higye el t, szerkesztő ur, hogy mi most annyi nyomort és nélkülözést szenvedünk, mennyi más körülmény közt egy fél életré is elég volna. Véleményem szerint ily agg igazgatónak, valami nyugalmas állást kellene adni, mert látjuk, hogy egy társulat vezetésére valóban képtelen.

Meglehet, mire e sorokat ön megkapja, a szélroza irányában szétmentünk. (Pár nap múlva be is következett. Szerk.) Nálunk az anyagi helyzet ros, a szellemi állapot pedig kétségbeesítő. Ki a hibás? — A tagok azt mondják: az igazgató.

II. Hogy mily nyomorult helyzetben sinlődtünk, tengődünk a Kétszery igazgatása alatt folyvást, arról önkön már régebben van tudomás. Most ismét a „Rozsnói Híradó“ írta le azt, habár röviden. Gerőfyén 5-szöri fellépte behozott annyit Kétszerynek, hogy ha benne jó akarat van felét legalább, beutvold gagenknak okvellen kifizethette volna, s még neki is maradt volna szöpen. De nem, ő a pénzt zsebre rakta, s bennünket kifizetett azzal, hogy „nekem sincs, én se tudom mit eszem holnap“ stb. pedig hogy nem mondott igazat, azt az egész társulat bizonyíthatja, de a jó akarat hiányzott nála. Mert hiszen Lőcséről is utána küldték zálogba ott hagyott ruhá- s könyvtárát, kifizeték még a fuvarost is a lőcsői urak, tehát oda 1 kr. se kellett rozsnói keresményéből. Rozsnyón is meglehetősen ment a Gerőfyár elérkezéig is, s velők még plane! Pénz tehát már eddig is kellett hogy legyen, s most hozzá jön még a Gerőfyén által a társulat részére felajánlott összeg circa 25—30 frt. A kormány-tanács által küldött 100 frt, ez már elég lett volna, hogy minden tagját kielégíthesse, most még a rozsnói casinó elnökéhez egy kérvényt nyújtott be a társulat részére gyűjtés végett, hogy ez hogy sikerült — nem tudom, miután ezt már nem vártuk be, hanem néhányan tőle elváltva — engedélyével ide jöttünk át Dobsinára szerenesét próbálni, s itt istennek hála, úgy látszik, hogy megelhetünk tisztességesen s Lőcséről, az igazgató vétkes hanyagsága miatt koszt s lakásért hátrahagyott ruháinkat is kiválthatjuk. Még nem volt elég, hogy gagenkat nem kaptuk, de saját keservesen összekeresett ruháink zálogba hagyásával mehetünk csak Rozsnyóra. Ments meg uram minket a proportiólól, de százsor inkább a fixumnak esufoft nixumtól!!! Elválásokor csak arra kértam az igazgatót, hogy bent levő gagemért sziveskedjék mult félvéri s ez évi tagsági díjamat könyvembe beírni, s befizetni. „Keresnek Dobsinán, fizessenek“-kel fizetett ki. Mit szöl ehhez t, szerkesztő ur? Ugy tett velem is Kétszery mint két más collegámmal, — kik pénzüket kérték, azt mondta nekik „az én firmám alatt többé nem működök, fel van bontva szerződésük“. No de elég ebből ennyi, talán sok is!

III. Dobsináról írják nekünk: hogy Kétszery ugyan félíg alkalmazta az alapszabályok ama pontját, hogy: „jövedelmétlenség esetén“ stb. concessiót át is adá, de se díszletet, se darabot nem akar adni! Igen meg vagyunk akadá, mert a mi saját darabjaink voltak, már lejatszúk s nincs mit előadnunk.

Ily s ezekhez hasonló leveleket kaptunk még egy néhányat, melyeket csak térhiány miatt nem közölhetünk,

TÁRCZA.

Az özvegy asszony leánya.

Elbeszélés.

Írta: Báthory R. Mihály.

(Folytatás).

Végre egy mély, kínos sohajjal könnyítve magán, lázas izgatottság közt felbontá a levelet. Örömtől sugárzó arccal olvasta az aláírást: Horváth Mariska neve állott ott. Egész testében remegve kezdett a kedves levél olvasásához, mely szerinte hivatva van lelke nyugalmát visszaszerezni, vagy őt a kétségbeesés örvényébe taszítani. Azonban pár sornál többet nem olvashatott, szeméi elhomályosultak, feje szédült s egy közel álló szék támlájába fogódzva, meredten bámult az átkos papírról feléje vigyorgó betűkre.

Ott állott egy helyen, várva, hogy az a lélek, mely életet, üdvöt adott lételének, nem költözik ki végképen az iszonyu csapás által megfagyasztott kebléből.

Néhány percz kellett, míg annyira magához jött, hogy gondolkozni tudott.

Eszméletre jöven, mely fájdalomnak érzetétől áthatva kétségbeesetten fölkiáltott: — Oh nyomorult! tehát csak színlés volt az egész! Gonyt üzött legszentebb érzelmeimből . . . Isten! ha ott vagy az égben, miért engedted ezt velem megtörténni! Szakadj rám mennyboltozat, hogy ne lássak többé női arcot, ily női arcot, ily demoni alakot; hogy ne tudjon többé érezni a hűstő meg itt keblemben. Változzék kővé, hogy ne

érezzen, ne ohajton, ne szenvedjen többé. Mily lángoló, mily örülten szerettem, istennömként imádtam; egy esokjárt odaadtam volna fűdösséget. Megesküdött, hogy csak engem szeret, és mégis megesalt, rútul rászedett. Tehát csak játékszerű használt fel. — folytata ki színét után keserű mosolyal. Most már minden világos előttem, ki voltam tüzve gonytárgyul . . . Így lealázni, így megsemmisíteni azt, ki iránta legnagyobb gyöngédséggel, a legsz-nebb vonzalommal viseltem! Érzem, a mennyire szerettem, e perezbén annyira gyűlölöm.

A szíve mélyéig ható fájdalom lesújtá, boldogsága szét volt zuva örökre.

De lássuk, mit tartalmazott a levél. Az volt írva benne, hogy soha sem érzett az ifju iránt szánalomnál egyebet, szerelme csak szűlés, tettetés volt, hogy szaporíthassa imádói számát; egyszersmind kérve őt, hogy vigasztalja magát, mert hisz csalódni emberi dolog, feledje el s boldogítsion más keze- s szívével.

Somhegyi most már teljesen meg volt gyözdve, hogy rá nézve szíve bálványá elveszett; s e fölötti keservében sötét búnak engedé át magát.

Elkezdett inni. Dorbézolt egész éjszakákon keresztül. Míg ezelőtt alig ivott meg naponkint egy-két pohár bort, néha még annyit sem, most keveselte a literék számát. Szóval a szesz italok kábító mérgeiben keresett vigasztalást s feledést, és szüntelen bosszuálló eszmékkel foglalkozott.

De még mulatása is oly sajtáságos színben tünteté fel fájdalma nagyságát. Mikor az első pohár bort akajához vivé: hideg, szóltalan, mogorva volt; később felujt a lelkébe vésődött kép . . . szerenesétlen szerelmére gondolva, elkezdett keser-

vesen zokogni. Mikor aztán jól kisírta magát, előkiáltá a ezigányokat s a legsiralmasabb nótákat húzatta, melyen aztán annyira elérzékenyült, hogy ismét sirva fakadt s nagy elkeseredtségében ő maga is hozzá kezdett kedves nótája dalolásához:
Jaj be boldog a ki senkit nem szeret,
Mosolyoghat örök fájo kin helyett,
Kinek álmat nem zavarja semmi sem,
Mert nem tudja mily nagy kin a szerelem.

A mindennap reggelig tartó mulatás egészen kimeríté; az álmatlanság, a szesz italok tulságos élvezetétől szeméi beestek s oly halott halvány volt, mintha csak koporsóból kelt volna ki.

A szerelem mámora elvette esze világát, úgy- annyira, hogy még a színpadon sem vehették hasznát. Pályatársai jóakarólag figyelmeztették, hogy ne játszó oly könnyedén jövőjével és ne haladjon, tovább is e veszélyes uton, mert ha így folytatja; időelőtt sirba száll. Amde e jó tanács nem fogott rajta; falra borsót hányni kárba veszett fáradság.

Ami kis megtakarított pénzeskeje volt, azt rövid időn elverte. Direktora megaskalván a dolgot, kijelenté, hogy fizetését beszüneteli és más tagot szerződött helyébe, kivel rendelkezhetik a mikor akarja és hasznát is veheti a színpadon.

Somhegyi azonban mit sem hederített e megfélemlítő szavakra; féktelen szenvedélyétől vezéreltetve, sebes léptekkel rohant a tátongó örvény felé.

Egy verőfényes délelőtt a színikör udvarán állt s hallgatta collegái beszélgetését, midőn a levélhordó ismét egy levelet adott át neki. Hideg közönnnyel bonta fel, mondván társainak: „Elolvassom, akár mit rejt is magában e levél, hisz már nagyobb csapás nem érhet, mint a minőben részesültem.“

(Folyt. követc.)

Kétszery beküldött a „R. H.” szerkesztőségéhez egy nyilatkozatfelét, a reá vonatkozó közlemény megválaszolásul, mely azonban csak a mi fel-szólásunk után jelent volna meg.

Mint hogy mi is kíváncsiak valánk Kétszery védekezésére, szíves felkérésünk folytán, a „Rozsnyói Híradó” t. szerkesztője, átküldte nekünk azt, a következő sorok kíséretében, melyet az ügy érdekében észszerűnek látunk közölni:

„Mi Kétszerynek ide mellékeltem kritikán alóli védekezése-re, már lapunk mult számában megtekinthető volna határozottan visszautasító nyilatkozatunkat, ha t. collega ur b. lap-jának f. évi 5. számában a szerkesztői üzenetek közt azt nem mondják: „szükségünk van a másik fél meghallgatására is!” Miután pedig ez üzenet mire vélni nem tudtuk, Kétszery ügyet pedig elvesztettnek tartjuk, meg akartuk várni a „Színeszeti Közlöny” nyilatkozatát, hogy egyszerre tegyük meg végválaszunkat, e sajnos ügyben.

Kétszery ugyanis menthetlenül tonkre tette nálunk minden hitélet, legelőbbi titlété alkalmaival, s a mennyire szerettük és partoltuk a 60-as évek elején, elannyira karhözhatjuk azt, hogy vissza nem vonul az igazgatóságtól hanem rontja következetesen a magyar színészet hitéletét, lehető leghianyosabban szervezett társulatával. Alkalmunk volt Gerőfy Andor ur és nevével is beszélni legközelebb e tárgy-ban, s ők még messzebb mentek megbotránkosításuk kinyilvánításában; egyáltalában hosszasan tartó lennének, e társaságról kimerítő adatokat felsorolni, s színi referensünk irántuk tanusított jó akaratát illusztrálni, csak annyit jegyzünk meg, hogy elvégre sem lehetett elhalgaltatni a dolgot, hanem lapunk hitelenek megóvása tekintetéből, meg kellett mondani a való igazságot.

Ezért hívtuk fel ez ügyre a „Sz. K.” figyelmét, mely ha a magyar színészet emelésén fáradozik, okvetlenül munkálkodnia kell azon is, hogy az ennyire sülyedt tagokat kebeléből kiküszöbölje!

Kétszerynek ide mellékeltem, antilavianus nézetekben bővelkedő, védekezése, meg nem ezafolja az általunk mondottakat, bármint igyekszik is oktanul eljárását szépen: ugy Löschér — mint az tudósítónk leveléből kitetszik, valamint az itteni közönség előtt vége hitelenek; ugy az ő, valamint a közönség és a magyar színészet érdekében kívánatos volna tehát, hogy vonuljon vissza e pályáról.

Teljesen hivatása szerint cselekszik ennél fogva igen tisztelt collega ur, ha ez ügyben minden kimélettel félre téve kimondja az igazságot!

Rozsnyón, 1880. február hó 10-én. **Krasznai, szerkesztő.**
Atolvastuk Kétszery ur rettenetes orthographiával írt védekezését figyelmesen, de bizony abban nem találtunk tárgyilagos czáfolatot egy sort sem, mert a helyett, hogy érvekkel bizonyítana, erős kifejezésekben személyeskedik. Már pedig személyeskedés, nem bizonyítás!

Jelenleg Kétszery néhányat magával Putnokon működik, honnan f. hó 12-éről azt írják nekünk, hogy a „társulat” megkezdte az osztásta szel-rősa minden irányában. Borzasztó helyzet! Hová mennek, mi lesz belőlük? A nyomor martalékaul dobatnak oda, mások hibája miatt. Mig ily botrányos dolgok történhetnek meg, minden elégtétel-adás és megbűnhődés nélkül, addig vidéki színészetünk rendezéséről szó sem lehet. — Ajánljuk az ügyet különösen a központi igazgató-tanács be-esses figyelmébe! **Szerkesztő.**

Az aradi színügy-egylet közgyűlése.

A színügy gyámolító-egylet közgyűlése f. hó 8-án tartott meg csekélyszámu (36) részvényes jelenlétében.

Az igazgatóság évi jelentését azon kezdé, hogy az idény anyagilag nem mutatott oly sikert, mint a tavalyi. Ennek oka leginkább az, hogy az operai előadások az ujdonság ingerével nem bírtak, mert csak régi műveket mutattak fel, míg a dráma terén alig mult el hét, hogy ujdonság ne adatott volna. Miután pedig új operák beszerzése tetemes költségeket okozna, az igazgatóság azt indítványozza, hogy jövőre az opera ejtessék el. — E javaslat a közgyűlés által majdnem egyhangulag elfogadtatott.

A jelentés további részében előadja az igazgatóság, hogy február hó elejeig kiadott népszínművekre 243 frtot, színművekre 315 frtot, operettek-re 455 frtot: A 97 előadás bevételei következőleg oszlottak meg: 13 operai előadás 1081 frtot (egy előadás átlag 83 frtot), 19 operette-előadás 5588 frtot (egy előadás átlag 283 frtot), 8 vegyes előadás vigjáték és operettével 783 frtot, 18 népszínmű előadás 4718 frtot (egy előadás átlag 262 frtot), 30 drámai és színmű előadás 7282 frtot (egy előadás átlag 186 frtot), a Blaháné fellép-teinek bérletéből 2383 frtot. Először adatok alapján arra kér az igazgatóság felhatalmazást, hogy egy erős operette- és drámai társulat szerveztessék 4000, legfeljebb 4500 frt havi fizetéssel.

E felhatalmazás az igazgatóságnak megadatott. A mi a társulatnak a nyári hónapokban való összetartását illeti, az igazgatóság azt javasolja, hogy nyáron társulat ne tartassék. E javaslatot az igazgatóság azzal indokolja, hogy a társulat nyári működése szellemi hasznót ugy sem hajt, sőt kárt okoz az egylet ruha- és könyvtárában, melynek eddig szokásban volt kiadását a jövőre kerekén megtagadja. Továbbá, így folytatja a jelentés, a gyámolító-egylet alapszabályai, a színész-egyesület alapszabályai előtt keletkeztek s hagyattak a kormány által jóvá, tehát szorosan véve az egylet

nem köteles magát annak alávetni (Ugyan, ugy-e? jó kibúvó, nemes gyámolító urak! Hát az a magán-vállalkozó, ki ezeket áldozott a színügyért s kire a kerületi rendszer által tán ráoktroyáltak oly várost, melyben meg nem érdemelt részvétlenség által a telen át a legnagyobb nyomorral küzdött, de hogy becsületét megmentse, s hogy tagjai ne legyenek kénytelenek zord téli időben vándorbotot kezükbe ragadni, nemcsak nem habozott a művészet oltárára utolsó falat kenyérét is letenni, de talán nyomorba dönté hosszú évek sorára magával együtt családját is. Az ily derék igazgatónak is jó volna ám a jövedelmetlen nyári hónapokon át pihenni, s télen a biztos jövedelem mellett magát gond és bú nélkül kényelembe helyezni. De ezt csak gyámolító-egylet teheti. A hold ad ugyan világosságot, de melegét nem! Az egylet ép oly nyereség- és veszteségre dolgozó vállalkozó, mint a többi igazgató, előadások tartásáig engedélyt csakis egy nyert, hogy az egyesületbe lépett, tehát alá kell vetni magát a kivétel nélkül kötelező alapszabályoknak). Vegre azon közvetítő indítvány fogadtatott el, hogy keresztessék meg a színész-egyesület központi igazgató tanácsa, miszerint mentse fel az egyletet egyelőre a nyári társulat tartása alól s engedje át az aradi kerület nyári állomásait ideiglenesen más igazgatóknak. Az esetre aztán, ha nem lenne ez indokolt (?) kérelemnek sikere, egy. kiküldött bizottság tanácskozzék a modus vivendi felett. Az egyletnek 10,600 frt adóssága van az egylet-vagyona 22 ezer forint.

Végül azon indítvány tétetett, hogy tekintettel arra, hogy az idény nagyon rövid, hatalmaztassék fel az igazgatóság, hogy még egy 20—10 előadásos bérletre tartsa együtt tagjait s hozzon ez idő alatt néhány nevezetesebb vendéget. (E jözan indítványt nem az igazgatóság hanem egy választmányi tag, Péterffy Antal úr tette). Az indítvány elfogadtatott oly módosítással, hogy a bérlet kibocsátandó ívek által lesz biztosítandó. — Ezzel a gyűlés befejeztetett. **T. K.**

Fővárosi levél.

Budapest 1880 február 12.

Egy hónapot seközben a farsangot tovaűztük az új évben. Thalia nem panaszkodhatik, hogy oltárára nem eleget áldoztunk. Ő is megtette magát s erőihez mérten igyekezett a kívánalmaknak megfelelni. Mult levelemben érintett Fabriné Amália, ki a nemzeti színház szerencséselt. — Amálaival, már feledve van, hisz ujjal piczi lábakat látunk. Löschér k. a. balettistál. Három istennő közül kell választanunk s Párisékné nem tudjuk, kinek adni az elsőbbséget. Mindhárom elragadt bennünket s miután ismeretlen előtünk azon ajándék, melyet a három ballerina határozott győzelem esetére nekünk adni óhajt, s nehogy később elhamarkodtságunkat megbánjuk, a Hamupipóke kezünkbe juttott cipőjét egyelőre emlékül tartjuk meg. Egy-egy eszmenyvilági kép után a valódiság mezejére tereltettünk s izlelőül a „Proletárok”-at kaptuk. Csiky darabjaival szemben a közönség különös magavisletet tanusit. Pályanyertes műveit megbuktatja s az egyszerűen benyújtott színműveit égbé emeli annyira, hogy azok miatt a repertoirt is meg kellett változtatni, mert még nem egész Budapest látta a „Proletáro”-kat. Oly alakokra bukkanunk benne, melyekkel a főváros rozzant járdáin naponként találkozunk. Kiváncsi vagyok, mily hatást kelt majd új darabja: „Kukányi”-ból lett „Mukányi”. Nagyon várjuk.

A népszínházi istennő visszatért és sietett a „Sárga csikó”-ban, „Boeaccio”-ban, a „Szökött katoná”-ban fellépni, nehogy feledésbe menjen. E közben a „Zengő angyal” is megkísérelt „Boeaccio”-val kétszer megmérkőzni. Rákosi ur — mint azt egy pesti lap megjegyze — e debut-vel a nemzeti színházbeli collegája azon ismert elvét követte, hogy „Boeaccio”-t vagy jól kell adni, vagy sehogy, de adni kell, s ezért léptette fel Gerőfy né, a népszínház pihenő tagját. A kíváncsiság sok nézőt esalt a műzák templomába, de a mint észrehevém, valamennyi megfordította látesővét, hogy a darabot a távolból szemlélje. Nem is esoda. Van „Boeaccio”-k — Olma Bertában, van Boeaccio — csalógányunkban, Gerőfy né számára Rákosi mindaddig még nem talált név-variátót.

Blahánét közelebb az élet zajában is megpillantottuk. Két kötelesség intette az egyhanguság köréből való kilépésre s magával ragadta a játszi élet honába. Látunk a népszínház bálján mint lady patron-esse t meszeszerű pompában s nővere esküvőjén családii örömeiben. Mindkét pillanatban az volt, mi a kerepesi uton — kedves bá-joló. Most pihen s egy tárczán dolgozik, legközelebbi levelemben megemlékszem e tárczáról, mely pár nap mulva látandó napvilágot.

A népszínházi élet a legutóbbi pályázat óta egészen új irányt vón, annyi teendője már régen nem volt. Nem is esoda, miut gomba termett a

népszínmű s nem tudják, melyikét adják előbb. A legelső helyet okvetlenül a „Legény bolondja” fogja elfoglalni, ezt követendő a diés-eret nyert pályaművek. Lukácsy új népszínműve „A szomszéd uram kakasa” f. hó 14-én kerül elő-ször színre. Ezzel egyidejűleg egy új operettet is látunk, czíme: „Titilló hadnagy.” Mire mindezek után a népszínházi függöny legördül, már addig hus-vét is lesz. Várjunk tehát és — bójtölünk.

De s írjunk is. A népszínmű muzsája gyászkontóist vón fel, aztán a fájdalom könnyeit látjuk. Csepreghyt siratja. Az ifju erő felett, mely tehetségét a „Sárga csikóban” s a „Piros bugyellárisban” érvényesítette, a halál-diadalt aratott. Hétfőn, adtuk meg a nagy halottnak az utolsó tiszteletet. Egy rövid idő alatt a harmadik volt ő, kit a kérélhetetlen halál meg nem kímélt s társaihoz ragada, hogy színirodalmunk egyik válfajának a végzeteljes hézagot adja. Beke lengjen porai felett. **Dvortsák Gyula.**

Fővárosi hírek.

— **Kisfaludy Károlynak, a magyar vigjáték** atyjának 93-ik születésnapját ünnepelte febr. 6-án a nemzeti színház, Kisfaludy két kevésbé ismert vigjátékát, „Három egyszerre” és a „Pártütők”-et adván elő. Az előadásra nagyszámu lelkes közönség jelent meg, közöttük a Kisfaludy-Társaság tagjainak túlyomó része.

— **Vahot Imre** halálának évfordulója február hó 22-én lesz. A nemzeti színház e napon elő-adatja Vahot Imre régi jó vigjátékát a „Farsangi iskolát”.

— **Rákosi Jenő** a népszínház igazgatója sajtó alá rendezte „Titilló hadnagy” czimű eredeti operettjének szövegét és pár nap mulva a könyvkereskedés-kben kapható is lesz. Ez operett első elő-adása f. hó 27-ére határozatott.

— **„Szép asszony bolondja”** ezimű népszínmű, mely pályázaton dícséretet nyert, előadás végett benyújtott a népszínház igazgatóságához; szerzője Varga János aradi ügyvéd, a „Malom alatt” és „Bácskai rezervisták” írója.

— **A budai várszínház** és a krisztinavárosi színikör bérbeadásának kérdése a napokban eldőlt. A bérbevetelre ajánkozott a nemzeti színház igazgatósága és Gerőfy Andor. A kiküldött albizottság a nemzeti színház igazgatóságával kötötte meg szerződését. A színikörre nézve a főváros, külön fog intézkedni.

— **Balászné Bognár Vilma** csakugyan el-hagyja a nemzeti színházat. Tannerné pedig, kinek szerződése még le sem járt, hogy nyugdíj-képes lehessen, máris újra 5 éves szerződést kapott

Vidéki hírek.

— **K. Papp Miklós,** a Kolozsvárt meg-jelenő „Magyar Polgár” czimű politikai napilap szerkesztője, „Judith asszony”, „Ördög biblia” cz. népszínművek szerzője, csütörtökön hoszas szenvedés után elhunyt. Benne a magyar irodalom egyik szorgalmas s buzgó munkását veszté el, ki lelkes önfeláldozással csüggött pályáján és élte utolsó pillanataig az irodalom emelése érdeké-ben buzgalkodott. Barátai, ismerősei s írótsársai kegyeleles emléke viraszszon hamvai felett!

— **Xantusné-Doleschall Gabriella** urnő Kassán háromszor lépett fel nagy közönség jelenlétében. A vendégmükedvelőnő országzsente elismert szép tehetségéről s egy-egy városban aratott diadalairól lapunk is több ízben megemlékezett. A lefolyt héten alkalmunk volt szép játékában gyönyörköd-hetni. „Dormándy Kálmán”, Irma szerepében mutatta be először tehetségét, zajos tapsok közt játszta végig szerepét s nemcsak felvonások után, hanem egy-egy kitünően sikerült jelenés után is kihíva, megéljenzették. Másnap „Nőuralom”-ban lépett fel, melyben természetes játékával, ez estén is kivirta magának az elismerés koszoruját. Utolsó föllépte s egyszersmind jutalomjátékául „Lowoodi árvá”-t választotta. Megjelenésekor zajos tapsal és egy pompás csokorral tüntették ki. Az első és harmadik felvonás után, valamint a darab végén háromszor hívták ki. Fényes öltözékei jó izléséről tanuszkodnak s valóban megérdemlik a megemlést. Mindent összevéve Xantusné urnő a kassai művelt közönség előtt, játékával határozott tetszést aratott. Megemlíti még, hogy minden díj nélkül lépett fel s jutalomjátékának reá eső részét a helybeli négyletnek ajándékozta. — **Kövesi Gyula** salo-nikomikus jutalmául „Dunanan apó” került színre. Jutalmazott Patroklust játszta tetszéssel. — **Jövő kedden Lászlóffy Mór** szerelme és jellemzéséz jaaára „Sárga csikó” adatik elő.

— **Pécsett** f. hó 11-én került színre először a „Nagyás hóbortja” cz. vigjáték sikerült elő-adásban. — **Jakseh Ferencz** karnagy jutalmául egy új operette adatott elő „Jockey”. — **A színházi** álarzcsból, csekély anyagi hasznót eredményezett.

— **Jutalomjátékok Szegeden.** Vécsy Anna jutalomjátéka „Romeo és Julia” volt telt ház előtt. A közönség kedvenczetét egy szép kamélia esokorral s zajos tapsokkal fogadta. Jellemző a szegedi közönségre, hogy a Shakespeare előadásra egészen megtöltte a házat s az alkalommal karzati jegy 210 fogott el. — Rónaszékiné javára „Herzegasszony” operette került színre, szintén zsúfolt ház előtt, daczára hogy ez operette már négyszer adott ez időnyben. Rónaszékiné egy díszes esokorral kapott s az előadás folyamán többször zajos kihívásokban részesült.

— **A győri szinpartoló-egylet** választmányja 1. hó 6-án tartott ülésében tiz szavazattal nyolcz ellenében, melyeket Follinus Aurél, a társulat előnyösén ismert tagja nyert el titkos szavazás után. Beödy Gábor az eddigi művezetőt a jövő évre is megválasztotta művezetőnek.

— **Székesfehérvárt,** az „Eredendő bűn” jól sikerült, élvezhető előadással került színre. A szereplőket felvillanyozta a jeles költő és színműró, Várad Antal, jelenléte, ki — mint a zirezi urak vendége — az első számu földszinti páholyban foglalt helyet kedves szeretetreméltó nevével, s közöközbe meg-megjelent a színpalak mögött, hogy a szereplőket sikeres játékuikat elismerésével jutalmazza. A szereplők közül dícséretet érdemelnek: Siposné (Klára), Priell Lujza, (Gabriella) és Berényi (Turzó). A szépségmu, válogatott közönség fokozódó érdeklődéssel hallgatta az előadást s minden felvonás után szünni nem akaró tapsokkal s ismételt kihívásokkal jutalmazta a derék fiatal drámaíró és a szereplő jelesebb színészeket. — E hó 4-én adatott először „Bocaccio” zsúfolt ház előtt; az előadás várokozásón felül sikerült. Mind a magánénekesek, mind a karok kifogástalanul működtek.

— **Miskolczon** a szintársulat helyzete oly mostoha lábon áll, hogy még vasárnap sem jön be a napiköltség. — Mint értesülünk, Priele Cornélia f. hó 14-én kezdte meg vendég szereplését „Georges hercegnő” című színműben. A kitünő vendégművész Csiki Gergely „Proletárok” cz. nagy feltűnést keltett színművében is fel fog lépni.

— **Debreczenben** a lefolyt héten Csataárné Pajor Emília a kassai színház operette énekes nője vendég szerepelt. Először „Kisasszony feleségem” czimű szerepében mutatta be tehetségét. Szép énekével és kedves játékuval meghódította a nagy számu közönséget. Előadás után Mándoky megköztötte vele és férjével a szerződést. Csataárné ezenkívül még négyszer lépett fel: „Sárga esikő”, „Piros bugyellaris” népszínművekben „Bocaccio” és „Kornevilli” című operettekben. — Szabó Bandi és Lovászi apriltól megválnak a szintársulattól, mennek ők is Bécsbe. — Dengi János, debreczeni tanár, közelebb fejezte be „A bányatiszt” versekben írott drámáját.

— **Lásznő Etelka** asszony a napokban Szatmárt vendég szerepelt. „Kártyavetőnő” hatásos színműben lépett fel először, másnap „Rang és szerelem” című francia vígjátékban mutatta be művészetét, melylyel a jelen voltak sűrű tapsait nyerte ki. — Jutalomjátékaul Schiller tragoediáját, „Stuart Máriát” választotta.

— **Rögtönzött szindarab.** Közelebb egy debreczeni előkelő családnál rendezett névestélyen a fiatal hölgyek és urak nagyon jól találtak magokat. A beszéd egyszer a színészetre ment át s egy fiatal hölgy azon vágyának adott kifejezést, hogy vajha ő is játszhatna valamikor mint műkedvelő. Egy fiatal ember tüstént előlalt azon indítvánnyal, hogy játszanak most rögtön s hogy érdekesebb legyen, a szereplők beszéd közben esinálják — szerepüket. A társaság rá állt. Ők ketten elő is kezdtek adni egy családi jelenet-félt, melyben a férj elbucszik nejétől s eltávozik a koresmába. Mikor elmegy, a társaságban levő másik fiatal ember észbe kap s mint az asszony „titkos” kedvese lép föl s folytatja a férj szerelmes szerepét, a mit a műkedvelő asszonyka — nagyon természetesen talált. Képzeltetni, hogy az extemporizált modern családi jelenetek nagy tetszést vívtak ki, de a derűtlenség akkor hágott csak a tetőpontra, midőn a férj beilluminálva betámit, kardot ránt, leszúrja a lovatot, ez őt, az asszony pedig rájok borul s megsírhatja mindkettőt. Jobban mulattak a rögtönzött szindarab extemporizált bohóságain, mint a — színház sok alkalmas operettején. (D. N. É.)

— **Szabadkán** a 4-ik bérlélet „Kornevilli harangok operette fejezte be. — E hó elején Kohányi Frigyesztől egy 5 felvonásos énekes színművet adtak elő „A csikósok Bécsben, vagy az eltűnt nemes” czim alatt. A műről nekünk azt írják, hogy bővelkedik eredeti gondolatokban; van benne igen sok mulatságos jelenet, ilyen a többi közt, mikor a csikóst tenoristának fogadják be; zenerészei feltűnően szépek, szíval, egy hatásos kasszadarab, mely bizonyára mindenütt tetszést

aráf, a hol csak előadják. A mi az előadást illeti, a szereplők igyekeztek egymást felülmúlni. A nagy számu közönség nyílt jelenetekben is zajos tapsokkal nyilvánította tetszését. — Közelebb színre került „rendkívüli előadásul” „Utazás a holdba és a tenger alatt” című nagy látványosság. — Bárfay Antal jutalmu, a népszínmű pályázaton dícséretet nyert népszínművét, a „Névtelen”-t választotta. — Margittai Dezso ismert író, legújabb népszínművét „Eva a sárkány leánya” cziműt, Szabadkán adják legelőször, Bogyó Alajos jutalomjátékára.

— **Jakab Lajos** a jövő héten Lőcsén kezdi meg előadásainak sorozatát, egy operettel.

— **Gyomáról** Homokay László szinigazgató mint a „Szarvasi újság” írja, a napokban folyamodott a szolgabírói hivatalhoz a végett, hogy Szarvason f. hó 14-től kezdve előadásokat tarthasson. A szolgabírói hivatal méltányolva a szini bizottság eddigi működését: véleményezést végett a kérvényt áttette ide. A szini bizottság elvben nem helytelelteni ugyan a társulat átjövételét, de a társulat érdekében jobbnak véli, ha az elmarad ezáltal, annyival is inkább, mert nálunk anyagiilag csakis a nyári és őszi időny szokott jutalmazó lenni a színészekre.

Külföldi hírek.

— **A hol a komédia már megszünik.** Rostow színházban történt, hogy midőn a zölk az öltözéket takarította, egyik jelmez alatt talált egy újonnan szült gyermeket halva. A kérdőre vont színésznők között egyik sem akart tudni a gyermekről, hanem a színésznők valamennyien beporolték a rendezőt — becsületértésért.

— **Művészi élet nyomora.** Breszten volt egy szintársulat, melynek fői kellett oszlonia; s a társulat egyik tagja, az 51 éves Weiss Prosper, elhatározta, hogy a tél daczára elmegy Parisba gyalog. Megindult, s minden állomáson koldult kollégáitól annyit, hogy vándorolhatott tovább. Orleansban a színészek gyűjtést rendeztek számára, melynek eredményét feliben elküldte Mansban nyomorgó nejeinek. A folyton növekvő hiádság lehetetlenné tette, hogy utját tovább is folytassa. Orleansban akarta tehát megvárni, hogy Párisból megkapja a levelet, melyben őt engagerozzák valamelyik színházhoz. De kéro levelére nem kapott választ. Szombaton este fölkereste a színházi tagokat egy kis alamizsnáért, hogy enniválót vehessen magának. Kedden d. u. holtan találták: fölakasztotta magát.

— **Tüntetés Varsóban.** A lengyel főváros mult hó 21-én olyan tüntetés helye volt, minő a nagy fölkelés óta nem rázta meg a kedélyeket. Az eset, melyből a nagy demonstráció eredt, élénken emlékeztet a budapesti Schwarz Adolféra. Egy tizenhat éves fiu: Neufeld Ignác résztvett egy színésznő számára készült lengyel nemzeti színiu korszor átadásában, s ezért kizárták a gimnáziumból. Az ifju erre agyonlötöte magát. A temetésen tizezer lengyel vett részt s a legelőkelőbb körök is teljes számmal megjelentek. A gyászünnepe oly impozánsan s komolyan folyt le, hogy a rendőrség nem mert beavatkozni. A fölindulás még mindig oly nagy a lakosság minden rétegében, hogy gr. Kotzebue főkományszó szigoru vizsgálatokat rendelt el.

Állandó rovat.

Kormányengedéllyel bíró szinigazgatók jelenlegi állomásai.

Aradi Gerő Szeged. — Aradi társulat Arad. Balog Alajos Csáktornya. — Bényei István Keskemét. — Beödy Gábor Győr. — Csáby Imre Datta. (Temes megye) — Csóka Sándor Pécs. — Fáy János és Kárpáthy György Szent-Gothárd. — Gáspár Jenő Halászi (Moson megye.) — Hubay Gusztáv Vác. — Károlyi Lajos Sz. Fehérvárt. — Homokay László Gyoma. — Jakab Lajos Lőcsé. — Kétszery József Putnok. (A társulat másik része Bodnár Sándor vezetés alatt. Dobsinán műkö-dik.) Kószeghy Endre Heves. — Krecsányi Ignác Kassa. — Kuthy Béla Szatmár. — Mándoki Béla Debreczen. — Miklóssy Gyula Miskolcz. — Nagy Mihályné Baja. — Szabó Antal Torda. — Szegedi Mihály Világos (Arad megye.) — Sztupa Andor Fogaras. — SzuperKároly Szigetvár. — Temesvári Lajos Szabadka. — Várady Ferencz Deés. — Várnay Fábán Zilah. — Völgyi György Nyitra.

Megbízások tára

Ajánlkozások:

Rögtön mehetnek:

Segéd szende és soubrett. — Sűgók. — Kardalnok bass I. és segédszínész. — Szerelmes színész. Betanult opera és operette kardalnok bass I. Virágyvasárnapotól elszerződhetnek: Operette-buffó és népszínműnekes, szűkség esetén karmester és rendező is. — Karmester. —

Operette tenor. — Opera- és operette énekes gazdag repertoírral. Szinlaposító, kellekes és segédszínész. — Kardalnok (tenorprim) és segédszínész. — Segédapa. — Kardalnok bass II. neje sopran II. — Festő, díszmester és segédszínész, neje sugó esetleg pöntárnoknő. — Kedélyes apa, neje népszínmű és másodoperett énekesnő. Még ez jön hozzá: — Kardalnok bass II. és segédszínész. — Kardalnok és segédszínész. — Operette-buffó és népszínműnekes, kisebb társulathoz. — Szerelmes színész. — Drámai hősnő és anya. — Operette-tenor és népszínműnekes. — Apa és intrikus, neje másod népszínmű és operette-énekesnő. — Lyrai és szerelmes. Sugó. — Társalgási és szalonkomikus.

Eladandó színművek:

„Margit nász előesteje” mulattató vigjáték 5 felvonásban; írta Kneisel Rudolf, fordította Dvortsák Gyula. Székesfehérvárt nagy tetszés közt adatott. Jögdíja 10 frt. Megszerezhető a fordítótól, Budapest, szerecsen-utca 8. sz. I. emelet.

„A veres kaka” eredeti népszínmű, dalokkal, tánczcal s nagy némakeplettel 3 felvonásban. Írta: Réthy László. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

„Csikósok Bécsben” énekes színmű 5 felv. új népdalokkal és opera részletekkel. Írta: Kohányi Frigyes, zenéjét Langer Viktor. — Ara sugókönyv és partitúrával együtt, 20 frt.

„Hajnál Terka” népszínmű 3 felv. Írta Vedres Gyula. Megrendelések a szerző neve alatt Pécsre a színházhoz intézendők.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A budapesti népszínház tagjainak arczképcarnoka, mely a kiválóbb tagokat foglalja magában, u. m.: Blaháné, Tamási, Eöry, Tihanyi, Együd, Sziklay Emília, Pálmay Ilka, Horváth Vincez, Sölymossy, Vasvári K. József. stb. Ara 1 frt 20 kr Vidéki megrendelések utánvétel eszközöletnek.

Pályázat. *)

A szegedi szinügy-egylet választmányja, a városi tanács beleegyezésével együtt a helybeli színelőadásokra vonatkozó engedélyt, jövőre pályázat után határozván el betöltieni.

Mindazon hazai, magyar szinigazgatók, kik ezen jogot elnyerni óhajtják, felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt folyamodványaikat, bezárólag f. hó március 10-ig, ide Szegedre, Kalmár István, ügyvéd és szinügy-egyleti titkárhoz beküldeni sziveskedjenek.

Az elnyerendő szinigazgatói állomás, az 1880. évi október 1-től, 1881. évi október 1-ig terjedő szini-saisonra adatik s az illető pályázni akarók, legalább társulatuk elsőrendű tagjainak névsorát, szerződészerűleg tartoznak kimutatni és igazolni. Kelt Szegeden, 1880. február 10-én.

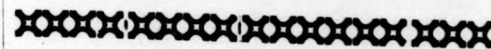
A választmány megbízásából:

Kalmár István,

titkár.

*) Tisztelettel kéretnek a hazai lapok ezen közlemény átvételére.

H I R D E T É S.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művészno kedvencz arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesítve, minden ártalmas szerkeztő mentes és oly kitünő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig a kál az arczot az időjárás kellemetlen hatásaitól ártalmatlanság által az arczporral nem tapasztaltam, mely kiváló állatosságáért a Virág-írlyne kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni, és meg vagyok győződve hogy felülmúlhatatlan jószágért általános elismerésnek fog örvendeni.

Tiszt. Müller J. L., ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda, állatszerezés urnak Budapestben.

A Poudre de Serail, melyet ön felaltál, valóságban kitünő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyazon mindrend használatnál ártalmatlanság által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczporral nem tapasztaltam, mely kiváló állatosságáért a Virág-írlyne kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni, és meg vagyok győződve hogy felülmúlhatatlan jószágért általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel

Blaháné Louiza.

Minden dohoz „POUDRE DE SERAIL” a mellékel bejegyzett védjegyvel van ellátva, 60 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőségben csupan a fell találatnál Müller J. L., ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda állatszerezés a „Virág-írlyne”-hoz, 4 Buda pest, koronaharag-utca 2. szám kapható.

Szinpadi festékek legnagyobb választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöletnek.

